

Luonnontuotealan kehittyvät liiketoimintaekosysteemit

XXV Valtakunnalliset LUONNONTUOTEPAIVÄT 4.11.2021

Jouni Pykäläinen, Marjut Turtiainen, Teija Kanninen, Itä-Suomen yliopisto

Hanna Muttilainen, Luonnonvarakeskus



Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin



MAASEUTU 2020



LUONNONVARAKESKUS

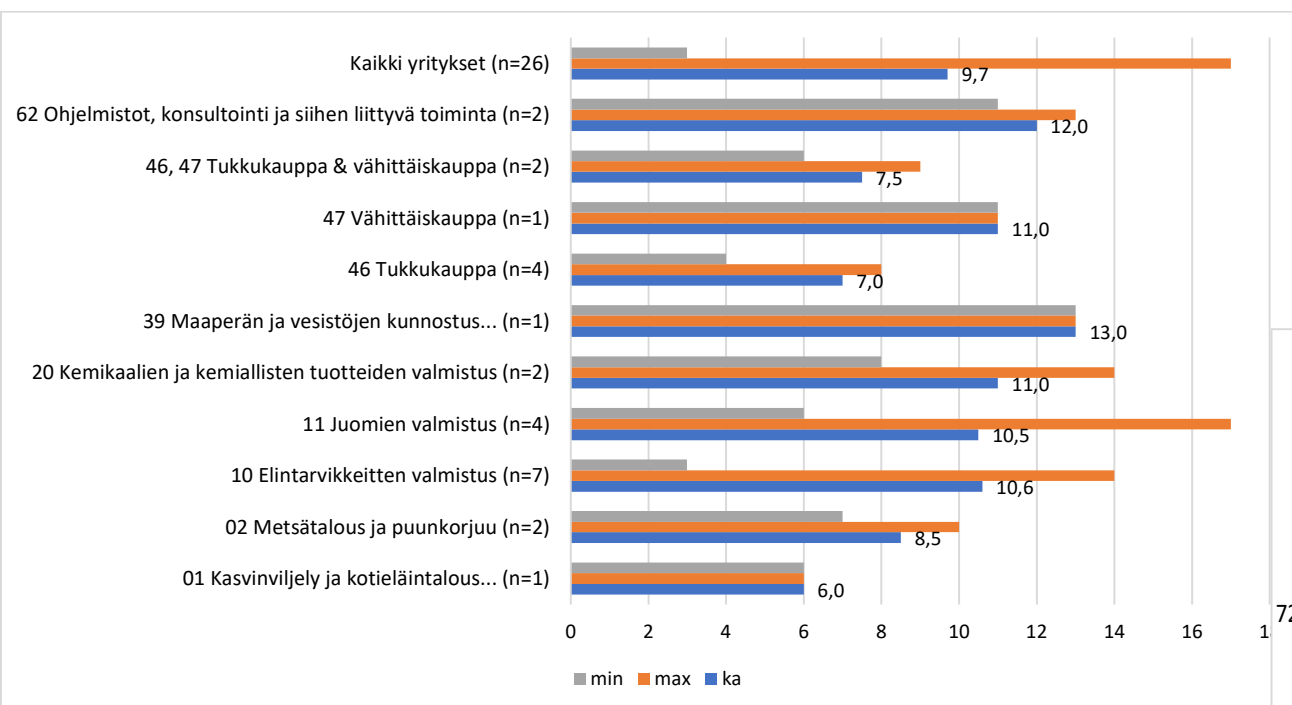


UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

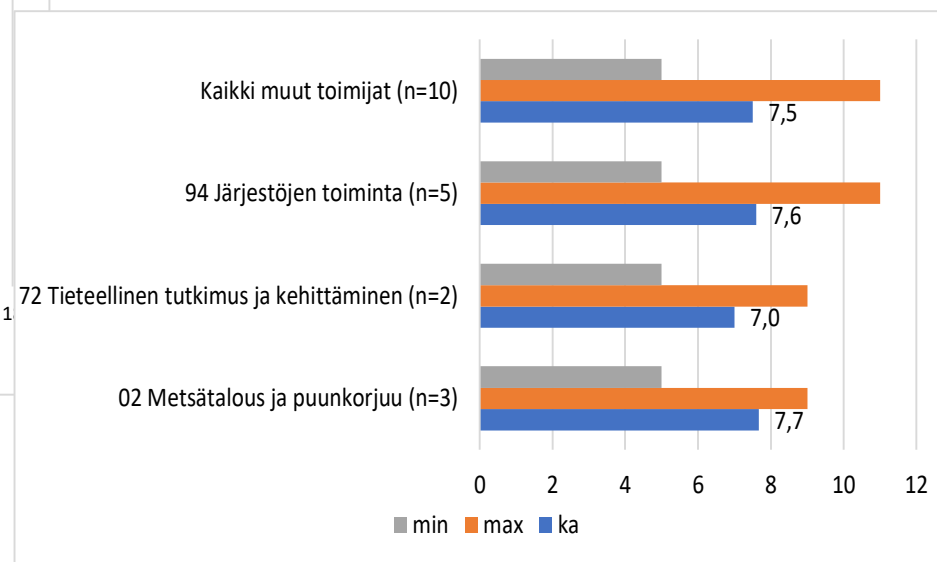


UNITE
FOREST-HUMAN-MACHINE INTERPLAY

Luonnontuotteisiin pohjautuva liiketoimintatekosysteemi on vahvasti verkottunut toimialarajojen yli.



Toimijoiden toimialakytkösten lukumäärät (keskimäärin, min, max)



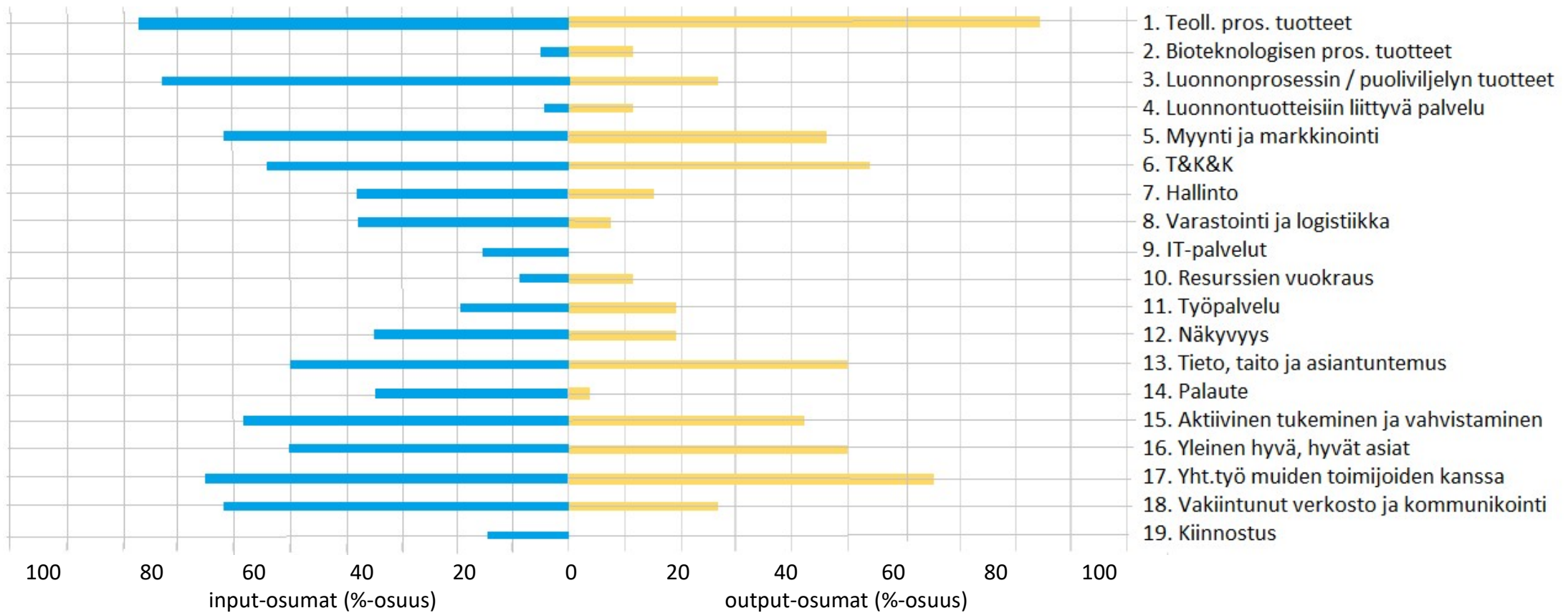
Kytökset kv-markkinoille kumppaneiden kautta/kanssa

Luokka	frekv.
ei kytköstä	2
itse suoraan	0
yhden kumppanin kautta	1
useamman kumppanin kautta	11
on aikeita kv-markkinoille	1
itse suoraan JA yhden kumppanin kautta	2
itse suoraan JA useamman kumppanin kautta	9
yht.	26

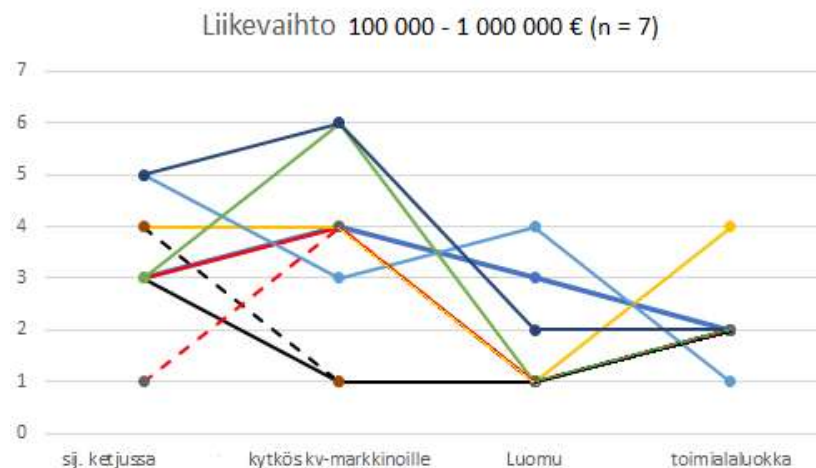
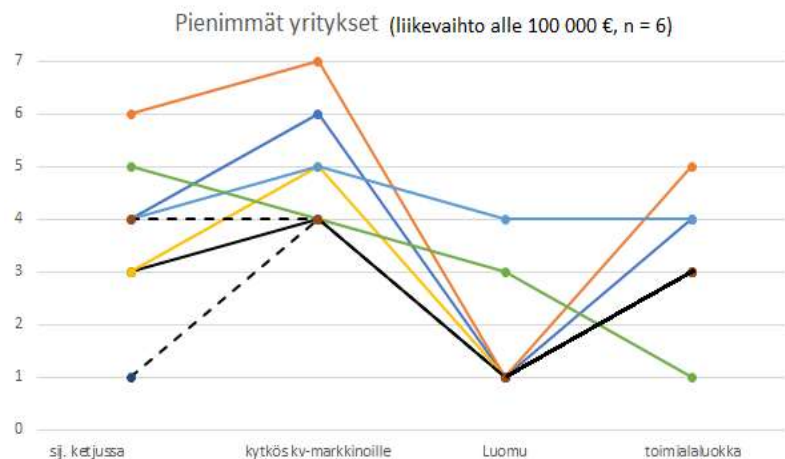
Millaisia kytköksiä Suomesta maailmalle löytyi?

- Alihankkijoiden (esim. raaka-ainetoimittajien) ja yritysasiakkaiden (esim. elintarviketeollisuus, jakeluyritykset) kautta
- Työntekijöiden kautta
- Oman verkkokaupan kautta
- 3PL-kumppaniyhtiöiden kautta (third part logistics)
- Ulkomaisten kumppaneiden (esim. osaomistusten) kautta
- Tarjotaan itse digitaalinen alusta
- Myynti kuluttajille hyödyntämällä ulkomaisia verkkokauppoja
- Henkilökohtaisen myyntityön/kohtaamisten kautta (esim. matkailijat)
- Monikansallisen yrityksen liiketoiminnan kautta (esim. sisaryhtiöt, tytäryhtiöt tai emoyhtiö eri maissa)
- Myös kansainvälisten järjestöjen, esim. edunvalvontajärjestöjen tai tutkimusverkostojen kautta (ei varsinaisesti liiketoimintaa)

Luonnontuoteliiketoiminnan yritykset yhdistelevät toiminnassaan monentyyppisiä resursseja ja niiden tarjoama muille on yhtä lailla monipuolinen.



Luomutoimijoita oli aineistossa ehkäpä yllättävänkin vähän.



Luomu-kriteeri:

1 = ei luomu

2 = osittain luomua

3 = kokonaan luomu

4 = ei vielä luomutoimija, mutta on pyrkimys / suunnitelmissa



Yrittäjien suhtautuminen luomuun, eri maiden luomustandardit ja luomun ”markkina-arvo” vaihtelevat.

- Euroopassa on luomumerkki olemassa, mutta esim. Kiinassa luomu voi olla este/hidaste
- Ulkomailla odotetaan luomua, ei ymmärretä, että Suomesta saadaan villiä (ei kasvatettua) marjaa
 - Villimarja-käsitteen ymmärtäminen hankalaa
 - *”villi marja on enemmän kuin luomua”*
- Suomella puhtaan luonnon imagoetu
 - *”siihen ei luomusertifiointia tarvita enää”*
- Erityisesti marjapuolella luomua pidetään tärkeänä
- Luomusta puhutaan enemmänkin Suomen sisällä, harvoin kuulee ulkomaille lähdöstä
- Luomuasiat koetaan hankaliksi -> vaikuttaa myös kv-markkinoille pyrkimiseen

Metsänomistajat keskeinen toimijaryhmä

- Erityisesti ei-jokamiehenomaisuuden alaiset tuotteet
- Luonnontuotesektori olennaisesti erilainen kuin metsäala
- Haasteena: tiedon puute
 - Tutkimustietoa ja käytännön kokemuksia vaikea saada
 - Tiedon joutuu hankkimaan itse; vaatii resursseja ja osaamista
 - Puuttuu tuki ja neuvova taho/organisaatio
- Resurssien ja yhteistyöverkostojen puute
- Markkinoilla ostajia vähän, vaaditut tuotantoerät suuria

Yhteistyöverkostot tuovat hyötyjä metsänomistajille

- Tiedon lisääminen, oppiminen, ammattilaisten tuki, vertaistuki
- Toimintojen ulkoistaminen keventää työtaakkaa
- Kustannusten säästäminen
- Riskien madaltaminen
- Markkinoille pääsy helpottuu suuremmilla volyyymeillä

Yrittäjiltä kuultua

“Luonnontuotetuottajat on pieniä, ja silloin ku lähetään ulkomaille, sitä volyymia yksinkertaisesti tarvitaan, jolloin siulla pitää olla sellanen verkosto, okei, vaikka ne lähtee yhen nimen alla, niin silti se raaka-aine joka käytännössä katsoen on samaa pystytään pumppaamaan ympäriltä ja olla niinku tukena toisilleen. Ja vastavuorosesti toiseen suuntaan, niinkun jeesataan, että ei lähetä tekemään yhtä isoa vaan tehdään monta pientä, joka sitten tekee sellasena niinkun seittinä sen, että saadaan otettua ne kaupat itelle.”

”Metsätalous on niin vahva Suomessa, että se että nähdään metsässä muutakin toimintaa kun puuntuotanto, niin se on pitkissä puissa... Et kyl siellä niin kun pitää eurot ruveta vaihtumaan ihan todella sit ennen kun se otetaan tosissaan.”

“Nyt puhutaan semmosesta kun luonnontuoteala, niin siellä ehkä se marja- ja sienitoiminta on semmosta isoa ja varmaa ja siellä on tosi selkeet logistiikka- ja tuotantoketjut, mutta sitten, kun puhutaan näistä vähän uudemmista tuotteista tai vähemmän käytetyistä, niin siellä se epävarmuus kasvaa ihan huomattavasti. Verkostojen rakentaminen ja yhteisten sääntöjen tekeminen on tosi tärkeä, jos halutaan alaa kasvattaa.”

”Lähtökohtaisesti mun mielestä Suomen pitäis olla maailman paras paikka tuottaa luonnontuotteita. Meidän pitäis olla se kansa, joka tajuis sen metsän merkityksen ja miten sitä ehkä hoidetaan ja hallinnoidaan silleen, et siitä voidaan tehdä jotain timantteja eikä mitään vessapaperia.”

Metsäonomistajien sanomaa

”Se on se suurin ongelma ehkä ollu tässä. Et kaikki on pitäny ite kumminkin opetella kantapään kautta mutta, niin ne on kai opetellu nuo muutkin, että kaikki opettelee vähän kantapään kautta et sitä tietoo ei jaeta, sillä tavalla et..”

”Se on hyöty ja huvi, yhdistelmä. Ehkä se on just tää että kun niitä kerää, se on mielekästä hommaa ja kun niitä myy ja ihmiset ostaa niin se on tavallaan, mielekästäkin hommaa. Ainahan voi lahjottaa mut sit kun siitä pyytää pienen hinnan niin siinä on todellinen arvostus mukana.”

”Kylhän siitä odotetaan hyvää sivutuloo, ja joulukuusihomma on tietysti, harrastuspohjal on ensin pitäny siihenkin lähtee mut nykysellään kun siitä on jo myytäväks asti niin kyl se on ihan selkee sivutulo.”

”Niin no tavallaan riskihän on tietysti aina se että jos ostajia on yksi. Sehän on iso riski.”

”Kyllähän sitä (tietoa) varmaan, saatavilla on jos sulla on hirveesti aikaa sitä ettiä. Ehkä se on se aika kanssa semmonen että ku, oikestaan yksin ja kaksin tehään tätä pääasiallisesti ja sitte toine on vaan viikonloppusin käytettävissä ni kyllähän se on aikaki rajallinen.”

”No voi olla että omat resurssit ei ehkä riitä siihen yhteydenottoon ulospäin tarpeeksi. Et silleen näkisin. Ja sitten sekin on ihan aikaa vievää, kun pitäis, kun on justiin miettiny sitä että mistä alan sitten hakeen tai hiilihapotusyrittäjää et saisain tuotteen jollekin vaikka pulloitettavaksi, ettei minun tarvi sitä itse lähteä tuonne tekemään. Voisin ostaa sen palvelun joltakin niin, niin niin. Että metsästä tämmöinen yhteistyökuvio sitten niin.”

Kiitokset koko LUTU –hankkeen puolesta!

